

بررسی میزان تأثیرگذاری عوامل محیطی بر افزایش فعالیت دختران و پسران نوجوان در فضاهای شهری

مطالعه موردی: خیابان آزادی کرج^۱

فائزه بهنامی فرد^۲ - دانشجوی دکتری شهرسازی، دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه علم و صنعت، ایران.
میترا حبیبی - دانشیار دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه هنر تهران، ایران.

تاریخ دریافت: ۱۳۹۵/۰۹/۱۰

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۷/۰۳/۲۰

چکیده

در پژوهش حاضر، تلاش شده است تا بر فعالیت گروه سنی نوجوان، به عنوان یکی از گروه‌های از قلم افتاده در مطالعات شهری کشورمان، در فضاهای شهری مورد علاقه‌شان تمرکز شود. زیرا این گروه سنی از یک سو به صورت بالقوه بخش بسیار مهمی از استفاده‌کنندگان از فضاهای شهری به حساب می‌آیند و از سوی دیگر برای رشد به عنوان فردی با هویت جمعی، نیازمند حضور در فضاهای شهری، تجربه تنوعی از نقش‌های اجتماعی و محک زدن توانایی‌های خود در این بستر هستند. در همین راستا خیابان آزادی، مرکز محله رجایی شهر کرج به عنوان نمونه مطالعاتی انتخاب شده و نظرات ۲۵۰ نفر از نوجوانان ۱۲ تا ۱۹ ساله درباره میزان فعالیت و سطح رضایت آنها از کیفیت‌های محیطی در این خیابان، از طریق پرسشنامه بررسی شده است. داده‌ها نیز به صورت توصیفی و استنباطی (آزمون t مستقل و رگرسیون چندمتغیره) تحلیل شده‌اند. نتایج این بررسی حاکی از مراجعه ۸۵ درصد از نوجوانان به صورت هفتگی یا روزانه به خیابان بوده که غالباً در ساعات عصر، همراه با دوستانشان و به منظور تماشای مغازه‌ها، نشستن در پارک و تماشای مردم صورت می‌گیرد. بیشترین تا کمترین سطح رضایت نوجوانان از مؤلفه‌های کیفیت محیطی خیابان نیز به ترتیب مربوط به امنیت، دسترسی، جذابیت، راحتی و آسایش است که به جز جذابیت، در رابطه با رضایت از سایر مؤلفه‌ها، بین دختران و پسران تفاوت معنی‌داری به دست آمده است. نتایج مدل رگرسیونی نیز نمایانگر قابلیت پیش‌بینی ۴۳ درصد از فعالیت پسران و ۷۵ درصد از فعالیت دختران به وسیله مؤلفه‌های کیفیت محیطی بوده که برای پسران، جذابیت و راحتی خیابان و برای دختران، جذابیت، امنیت، راحتی و آسایش خیابان از اهمیت و تأثیرگذاری قابل توجهی برخوردارند.

واژگان کلیدی: نوجوانان، کیفیت‌های محیطی، حضورپذیری در فضای شهری، فعالیت و زندگی شهری، خیابان آزادی کرج.

۱۷

شماره بیست‌وهفتم

تابستان ۱۳۹۷

فصلنامه علمی-پژوهشی

مطالعات شهری

بررسی میزان تأثیرگذاری عوامل محیطی بر افزایش فعالیت دختران و پسران نوجوان در فضاهای شهری

۱ این مقاله برگرفته از بخشی از پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد فائزه بهنامی فرد، با عنوان «تدوین عوامل مؤثر بر سرزندگی فضاهای شهری متناسب با نیازها و الگوی گذران اوقات فراغت نوجوانان (مطالعه موردی: خیابان آزادی کرج؛ حدفاصل فلکه اول رجایی شهر تا بلوار مودن)» با راهنمایی دکتر میترا حبیبی در دانشگاه هنر تهران می‌باشد.

۲ نویسنده مسئول مقاله: f_behnami@yahoo.com

۱. مقدمه

نوجوانان^۱ یکی از مهم‌ترین گروه‌های سنی در کشورهای دارای جمعیت جوان را تشکیل می‌دهند که در حدفاصل ۱۲ تا ۱۹ سالگی (Curtis, 2015: 25) و یا ۱۰ تا ۲۰ سالگی قرار دارند (World Health Organization, 1975: 15). آنها در مقایسه با سایر گروه‌های سنی، آسیب‌پذیرتر و حساس‌تر بوده و در دوره‌ای از زندگی خود به سر می‌برند که به دلیل افزایش تضاد با والدین و تلاششان برای مخالفت با اقتدار بزرگسالان، تمایل بیشتری به انطباق و ارتباط با همسالان‌شان دارند تا به واسطه سطح یکسان اطلاعات و قدرتی که در بین‌شان وجود دارد، نحوه برقراری و ارزیابی تعاملات اجتماعی، بروز رفتارهای پایدار، بیان نظرات خود و شنیدن و تحمل کردن نظرات دیگران را یاد بگیرند (Duzenli, Bayramoglu, & Özbilen, 2010: 214). این مسئله، در کنار استقلال بیشتر این گروه سنی برای حضور در فضاهای شهری نسبت به کودکان (Byrne, Nixon, Mayock, & Whyte, 2006: 11)، منجر می‌شود تا در مقایسه با آنها، زمان کمتری را در خانه و با خانواده سپری کرده و همواره نیاز به فرصتی برای تعامل و برخورد‌های اجتماعی روزانه با همسالان و به دور از دیگر گروه‌های سنی داشته باشند (Von Bredow, 2006: 10). نیازی که مطالعات مختلف، فضاهای شهری را بهترین (Owens, 2002: 161) و یا گاهی تنها بستر موجود (Von Bredow, 2006: 11) برای رفع آن معرفی نموده‌اند. زیرا کودکان و نوجوانان برای رشد به عنوان فردی با اعتماد به نفس، متعادل و با هویت جمعی نیازمند مکان‌های عمومی و نیمه‌عمومی هستند تا بتوانند تنوعی از نقش‌های اجتماعی را در آن مشاهده و تجربه کرده (Chawla & Malone, 2003: 138) و توانایی‌های اجتماعی و فیزیکی خود را محک بزنند. در واقع ارتباط با محیط‌های بیرونی و فضاهای شهری، با ایفای نقشی حیاتی در رشد فیزیکی و شناختی نوجوانان می‌تواند سرعت گذار آنها به مرحله بزرگسالی را افزایش دهد (Von Bredow, 2006: 3 & 13).

بنابراین نوجوانان به صورت بالقوه بخش بسیار مهمی از استفاده‌کنندگان از فضاهای شهری به حساب می‌آیند و نسبت به سایر گروه‌های سنی نیز وابستگی فعالیتی بیشتری به محیط محلی و همسایگی داشته و عمدتاً به فرصت‌های تفریحی‌ای که در فاصله قابل قبول پیاده‌روی یا دوچرخه‌سواری هستند، محدود می‌شوند (Cohen DA. et al., 2006: 1383). به همین دلیل درک و شناخت قوی از مکان‌های فیزیکی و واحدهای اجتماعی محله اطرافشان داشته و استفاده‌شان از فضاهای محلی، به دلایل مختلفی همچون ملاقات دوستان، سرگرمی و گذران وقت، رایگان بودن، ایجاد دوستی‌های پایدار، پیدا کردن دوستان و ارتباطات اجتماعی جدید و مکانی برای فرار از خانه صورت می‌گیرد (Hatzopoulos & Clancey, 2007: 7). نوع استفاده آنها از این فضاها نیز تا حد زیادی با سایر گروه‌های سنی تفاوت دارد، زیرا غالباً حضور و حرکتشان در فضای شهری به صورت گروهی و چند نفره صورت می‌گیرد و حتی در ساعاتی که هیچ‌کس هم در فضا نیست، آنها حضور دارند. بنابراین به عنوان شهروندانی کاملاً متفاوت،

نیازمند فضایی متناسب با نیازها و خصوصیات خود هستند (Owens, 2002: 156; Shaftoe, 2008: 39; Von Bredow, 2006: 1). در این راستا، امکانات و موقعیت‌ها باید جایی طراحی شوند که کودکان و نوجوانان آنها را ببینند و در یک فضای امن و معقول، بدون از بین بردن هیجان و انرژی دلخواهشان، به بازی و تعاملات اجتماعی بپردازند. زیرا عدم فرصت حضور و فعالیت در فضاهای شهری، علاوه بر این که امکان رشد آنها را به عنوان فردی سالم و اجتماعی تهدید می‌کند، احتمال شرکت آنها در فعالیت‌های پرخطر و ضد اجتماعی را نیز افزایش می‌دهد (Shaftoe, 2008: 43 & 45). در شرایط حاضر، توجه به حضور و فعالیت این گروه سنی در فضاهای شهری و تأمین مناسبات لازم برای تقویت آن، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. در همین راستا، در پژوهش حاضر تلاش شده است تا با شناخت گروه سنی نوجوان و تدوین یک چارچوب نظری جامع و مستند، به مؤلفه‌های محیطی مؤثر بر حضور و فعالیت دختران و پسران نوجوان در خیابان آزادی، به عنوان یکی از خیابان‌های مهم شهر کرج دست یافت.

۲. چارچوب نظری

تاکنون در رابطه با حضور و فعالیت گروه‌های سنی مختلف در فضاهای شهری اعم از کودکان، جوانان و بزرگسالان، مطالعات بسیاری صورت گرفته است. اما متأسفانه در کشور ما گروه سنی نوجوان تا حد زیادی در این زمینه مهجور مانده‌اند و اغلب نیازهای آنان به عنوان یک گروه سنی مستقل مطالعه و بررسی نشده است. از جمله پژوهش‌های داخلی صورت گرفته در این زمینه تنها می‌توان به پژوهش خدائی و رفیعیان و همچنین حناچی و آزادارمکی اشاره داشت که اولی در راستای بررسی میزان رضایت نوجوانان از محیط‌های عمومی شهری و شناسایی عوامل مؤثر بر رضایتمندی نوجوانان ۱۳ تا ۱۷ ساله منطقه ۱۱ تهران از محیط (Khodaei & Rafieian, 2012) و دومی با هدف بررسی میزان آگاهی نوجوانان ۱۲ تا ۱۵ ساله چیدری نسبت به حوزه زیست‌شان (Hanachee & Azad Armaki, 2012) صورت گرفته‌اند.

در کشورهای خارجی، توجه به گروه سنی نوجوان به عنوان یک گروه سنی با نیازهای خاص، سابقه‌ای نسبتاً طولانی دارد و نخستین جرقه‌های آن را می‌توان به سال ۱۹۷۷ و پژوهش لینچ^۲ نسبت داد. او در پژوهش خود با عنوان «بزرگ شدن در شهرها» به مطالعه گروه کوچکی از نوجوانان در شهرهای مختلف به منظور کشف نحوه استفاده و ارزش‌گذاری آنها نسبت به محیط‌شان پرداخت تا متوجه اهمیت فضاهای شهری به عنوان منابع حیاتی برای رشد، از مرحله نوجوانی به بزرگسالی شود. این پژوهش، الهام‌بخش تحقیقات بعدی در زمینه نوجوانان و محیط محلی‌شان بود. به طوری که از اواسط دهه ۹۰، محققان علائق خود را نسبت به مطالعات افراطی‌تر و زیرسؤال بردن سیاست‌ها و راهبردهای دولتی نشان دادند که از طریق غیرمجاز نمودن فعالیت‌هایی مثل اسکیت‌بورد^۳ و گرافیتی^۴ و زیرنظر گرفتن حرکات

2 Lynch

3 Skateboarding

4 Graffiti

آنها منجر به انزوای نوجوانان از فضای عمومی شده بودند. با این وجود شکاف اصلی این تحقیقات، در نظر نگرفتن نوجوانان بین ۱۵ تا ۱۸ سال است (Travlou, 2003: 3). در دو دهه اخیر نیز در کشورهای خارجی، به ویژه کشورهای اروپایی گرایش برنامه‌ریزان و طراحان شهری به تحقیق در رابطه با نوجوانان افزایش قابل توجهی داشته و زمینه‌های مختلف مانند **تجربه حضور** (Al Arasi, Byrne, 2013; Kato, 2009; Shearer & Walters, 2015 et al., 2006; Commissioner for Children and Young People, 2011; Duzenli et al., 2010; Owens, 2002; Versteeg, 2003; Cohen DA. et al., 2006; Ding,) و **فعالیت** (Von Bredow, 2006 Sallis, Kerr, Lee, & Rosenberg, 2011; Edwards, Hooper, Knuiman, Foster, & Giles-Corti, 2015; Gardsjord, Tveit, & Nordh, 2014; Hatzopoulos & Clancey, 2007; Van Hecke et al., 2016) آنان در فضاهای شهری را در بر می‌گیرد.

۲.۱. فضای شهری

در ادبیات تخصصی شهرسازی به فضایی مادی با ابعاد اجتماعی و روان‌شناختی که شکل شهر هندسه آن را تشکیل می‌دهد، فضای شهری می‌گویند (Madanipour, 2008: 130). این فضاها عنصر اساسی ساخت شهرند که با قلب و کانون راهبردهای اجتماعی مرتبط شده و بستر مشترکی برای فعالیت‌های کارکردی و مراسم مردمی مانند جشن‌ها و آداب و رسوم فرهنگی و ابراز عقاید سیاسی و اجتماعی محسوب می‌شوند (Carr, Francis, Rivlin, & Stone, 1992: 12). آنچه به عنوان فضای شهری در عرصه عمومی شهرهای ما رایج و شایع است، به پنج دسته کلی ورودی، میدان، خیابان، لبه آب و پله تقسیم می‌شود (Pakzad, 2010: 84-87).

۲.۲. حضورپذیری در فضای شهری

در هر فضای شهری، آنچه بیشترین جاذبه را برای مردم ایجاد می‌کند، حضور دیگران در فضا است (Whyte, 2013: 24). افزایش ظرفیت ایجاد شهرهای زنده و امن نیز در گرو حضور و رفت‌وآمد درصد بیشتری از مردم در فضاهای شهری تلقی شده و فضاهای شهری موفق را با میزان حضور مردم در آنها می‌سنجند؛ زیرا مفهوم حضورپذیری در فضای شهری تنها به تعداد نفرات حاضر در یک فضا و یا تعداد دفعات حضور آنها در فضا محدود نمی‌گردد، بلکه مدت زمان حضور (دوام حضور) آنها را نیز شامل می‌شود. در نظر گرفتن «تعداد» و «مدت زمان» در کنار هم، لازمه تقویت زندگی شهری است (Gehl, 2010: 6 & 71). از سوی دیگر، توجه به این نکته ضروری است که حضورپذیری مردم در فضای شهری عموماً به منظور انجام «فعالیت» صورت می‌گیرد.

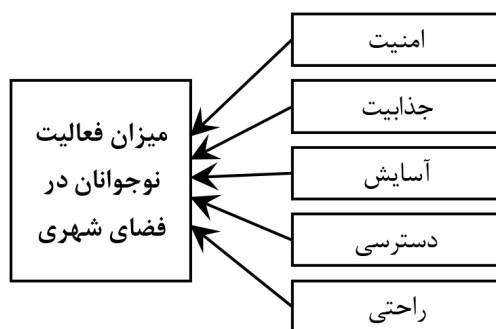
۲.۳. فعالیت در فضای شهری

به تمامی افعال انسانی که در راستای برآوردن یکی از نیازهای او انجام می‌گیرد، فعالیت گفته می‌شود. در ارتباط با فضای شهری نیز، لازمه تعریف فعالیت‌ها، حضور افراد در یک فضای مشترک و عمومی است (Pakzad, 2010: 41) و انواع آنها را می‌توان بر اساس

میزان ضرورت طبقه‌بندی کرد. یک سر این طیف را فعالیت‌های ضروری هدفمند تشکیل می‌دهند که مردم عموماً و تحت هر شرایط محیطی مجبور به انجام هستند؛ مانند رفتن به محل کار یا مدرسه. انتهای دیگر طیف را فعالیت‌های فراغتی و اختیاری مانند پیاده‌روی، مکتب و نشستن تشکیل می‌دهند که عمدتاً جذاب‌ترین و محبوب‌ترین فعالیت‌های شهری بوده و کیفیت مناسب شهر پیش‌نیاز انجام آنهاست. دسته سوم نیز فعالیت‌های اجتماعی نام می‌گیرند که شامل طیف وسیعی از ارتباطات فعال یا منفعل بین مردم در فضای شهری بوده و بهبود زندگی شهری پیش شرط تقویت آنهاست (Gehl, 2010: 19-22). در مجموع با توجه به عدم وابستگی فعالیت‌های ضروری به شرایط فضا و همچنین با در نظر گرفتن تمایل بیشتر گروه سنی نوجوان نسبت به سایر گروه‌های سنی به فعالیت‌های غیرضروری (Commissioner for Children and Young People, 2011: 157; Owens, 2002)، در پژوهش حاضر میزان فعالیت اختیاری و اجتماعی نوجوانان مورد توجه قرار گرفته است.

۲.۴. مؤلفه‌های محیطی مؤثر بر فعالیت نوجوانان در فضاهای شهری

میزان فعالیت افراد در فضاهای شهری از عوامل متعددی تأثیر می‌پذیرد و پژوهش‌های متعدد نیز تاکنون به نتایج مختلفی در این زمینه دست یافته‌اند. ولی در بعد نظری می‌توان به مفهوم اساسی مدل‌های اکولوژیکی^۱ در سلامت رفتاری، استناد نمود. هدف این مدل‌ها دستیابی به درک مناسبی از نحوه تعامل مردم با محیط اطرافشان بوده و هسته اصلی آنها را اعتقاد به این مسئله تشکیل می‌دهد که تأمین انگیزه‌ها و مهارت‌های فردی، بدون در نظر شرایط محیطی و ساختاری نمی‌تواند منجر به انتخاب رفتارهای سالم در افراد شود. بنابراین براساس مفهوم مدل‌های اکولوژیکی، مؤلفه‌های محیطی در کنار عوامل فردی (زیستی، روانی، اجتماعی و فرهنگی) و ساختاری (سازمانی، سیاسی و...)، از مهمترین عوامل مؤثر بر فعالیت افراد در فضای عمومی و تعامل با آن می‌باشند. در این مدل‌ها، در مجموع پاسخ‌دهی محیط و کیفیت‌های محیطی در تأمین مؤلفه‌هایی همچون امنیت، جذابیت، آسایش، دسترسی و راحتی تعریف می‌شود (Sallis, Owen, & Fisher, 2008: 466-482). براین اساس، مدل مفهومی تحقیق به صورت تصویر شماره ۱ خواهد بود:

تصویر شماره ۱: مدل مفهومی پژوهش

et al., 2011; Gardsjord et al., 2014; Hatzopoulos & Clancey, 2007; Hume et al., 2004; Van Hecke et al., 2016) آسایش بر فعالیت این گروه سنی نیز در فضاهای شهری تأیید شد. ادامه نیز شاخص‌های هریک از این مؤلفه‌های محیطی، از منابع مطالعاتی مربوطه استخراج و در جدول شماره ۱ ارائه شده است.

با وجود استناد، جامعیت و قابلیت تعمیم مدل‌های شناخته شده اکولوژیکی به گروه‌های سنی مختلف، برای افزایش اعتبار مدل مفهومی و چارچوب نظری پژوهش، نظریات موجود در رابطه با گروه سنی نوجوان نیز در این زمینه مطالعه و گردآوری شد و قابلیت تأثیر مؤلفه‌های یاد شده - امنیت و جذابیت (Ding, 2013; Al Arasi et al., 2011; Edwards et al., 2015; Gardsjord et al., 2014; Van Hecke et al., 2016) دسترسی (Hecke et al., 2016) دسترسی (Ding, 2013; Al Arasi et al., 2011; Edwards et al., 2015; Gardsjord et al., 2014; Van Hecke et al., 2016)

جدول شماره ۱: مستندسازی شاخص‌های محیطی مؤثر بر حضور و فعالیت نوجوانان در فضای شهری

مؤلفه	شاخص	(Owens, 2002)	(Versteeg, 2003)	(Hume et al., 2004)	(Von Bredow, 2006)	(Cohen DA., 2006)	(Byrne et al., 2006)	(Hatzopoulos & Clancey, 2007)	(Shafoe, 2008)	(Kato, 2009)	(Duzenli et al., 2010)	(Ding et al., 2011)	Commissioner for Children and Young People, 2011	(Al Arasi, 2013)	(Gardsjord et al., 2014)	(Shearer & Walters, 2015)	(Edwards et al., 2015)	(Van Hecke et al., 2016)
امنیت	وجود نظارت غیرمستقیم (چشم‌ان خرابان)	✓										✓						
	کم بودن میزان جرم و جنایت				✓			✓			✓	✓	✓	✓				
	وجود علائم و تابلوها در فضا		✓	✓														
جذابیت	تنوع فعالیت‌ها				✓		✓	✓			✓	✓		✓				
	وجود کاربری‌های تفریحی	✓		✓	✓	✓	✓				✓	✓			✓			
	برگزاری جشن‌های خیابانی	✓							✓					✓				
	حضور نوازنده‌های موسیقی	✓							✓					✓				
	برگزاری نمایش‌های خیابانی	✓							✓					✓				
	وجود امکانات ورزشی	✓	✓		✓		✓	✓			✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓
	وجود محوطه بازی	✓		✓					✓					✓	✓	✓	✓	✓
	وجود مراکز خرید	✓	✓				✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		
	وجود کاربری‌های تجاری خرد	✓	✓				✓			✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		
	وجود اغذیه‌فروشی‌ها	✓	✓				✓			✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		
	اختلاف عملکردی	✓										✓	✓	✓	✓	✓		
	وجود دستفروشان		✓					✓										
	وجود چشم‌اندازهای طبیعی	✓			✓										✓			✓
	حضور آب و آب‌نماها	✓		✓	✓			✓							✓		✓	✓
	جذابیت پیاده‌روها		✓	✓						✓					✓	✓	✓	✓
دسترسی	وجود بناهای قدیمی، تاریخی و زیبا													✓	✓	✓	✓	✓
	وجود محدودیت‌های ترافیکی				✓						✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	دسترسی و نزدیکی به پارک	✓		✓	✓		✓				✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	اولویت به حرکت پیاده		✓	✓			✓				✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	وجود مسیر و امکان دوچرخه‌سواری	✓	✓	✓	✓		✓				✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	تنوع گزینه‌های رفت‌وآمد		✓	✓	✓										✓	✓	✓	✓
	دسترسی به حمل‌ونقل عمومی		✓	✓	✓										✓	✓	✓	✓
	نزدیکی به خانه / مدرسه		✓	✓	✓				✓						✓	✓	✓	✓
	وجود فضا برای تنهایی و خلوت‌گزینی	✓						✓			✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	عدم وجود نظارت مستقیم والدین و بزرگسالان				✓				✓						✓	✓	✓	✓
راحتی	وجود آزادی و فرصت‌های انتخاب				✓									✓	✓	✓	✓	✓
	حضور همسالان	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	تنوع همسالان (جنسیتی، اجتماعی و ...)		✓	✓	✓									✓	✓	✓	✓	✓
	وجود تعاملات اجتماعی بین همسالان	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	حسن تعلق به مکان	✓													✓	✓	✓	✓
	وجود پاتوق	✓	✓				✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	امکان تماشا و دیدزدن دیگران	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	امکان مشارکت در فعالیت‌ها و نگهداری فضا	✓			✓										✓	✓	✓	✓
	نورپردازی شبانه		✓	✓											✓	✓	✓	✓
	آسایش	وجود فضاهای نشستن و مکث	✓	✓							✓	✓			✓	✓	✓	✓
راحتی محل‌های نشستن		✓													✓	✓	✓	✓
وجود سرویس بهداشتی				✓										✓	✓	✓	✓	✓
فواصل مناسب پیاده‌روی و دوچرخه‌سواری				✓	✓			✓						✓	✓	✓	✓	✓
گذرگاه‌های عرضی مناسب برای پیاده				✓	✓							✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
عریض بودن پیاده‌روها			✓	✓	✓							✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
عدم وجود آلودگی صوتی														✓	✓	✓	✓	✓
بهداشت خیابان														✓	✓	✓	✓	✓
هوای سالم و تمیز														✓	✓	✓	✓	✓
وجود فضای سبز، گیاهان، درختان و گل‌ها		✓	✓	✓	✓						✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
وجود سایه در گرما	✓	✓	✓	✓									✓	✓	✓	✓	✓	
آفتاب‌گیری فضا در سرما	✓	✓																

۳. محدوده مطالعاتی

طبق یافته‌های مطالعات پیشین، از بین انواع فضاهای شهری، خیابان‌ها (Lynch, 1977: 189; Owens, 2002: 158)، به ویژه خیابان‌های تجاری-تفریحی (Duzenli et al., 2010: 202; Kato, 2009: 54; Owens, 2002: 159) دارند. از سوی دیگر، شرایط سنی و محدودیت‌های خانوادگی این گروه سنی، عمدتاً آنها را به فضاهای با دسترسی محلی و نزدیک به خانه یا مدرسه محدود می‌کند (Cohen DA. et al., 2006: 1383; Hatzopoulos & Clancey, 2007: 7; Shaftoe, 2008: 44; Von Bredow, 2006: 14). در پژوهش حاضر، خیابان آزادی-مرکز محله رجایی شهر کرج - به عنوان محدوده مطالعاتی انتخاب شد (تصویر شماره ۲). این خیابان، یکی از مهم‌ترین و سرزنده‌ترین خیابان‌ها در سطح محله و شهر بوده و علاوه بر تأمین دسترسی به بافت مسکونی محله، بسیاری از کاربری‌های مهم و جاذب جمعیت منطقه نیز در آن قرار دارند. همچنین وجود دبیرستان‌های متعدد دخترانه و پسرانه در مجاورت آن، امکان حضور روزانه تعداد قابل توجهی از نوجوانان را در سطح خیابان فراهم می‌کند.

۴. روش

این پژوهش از نوع کاربردی-توصیفی و دارای رویکرد کمی می‌باشد. تدوین چارچوب نظری و مدل مفهومی پژوهش به روش کتابخانه‌ای و از طریق مطالعه و گردآوری دیدگاه‌های نظریه‌پردازان متعدد تحقق یافته است. جمع‌آوری سایر اطلاعات نیز به روش پیمایشی و با ابزار پرسشنامه (از نوع بسته و تدوین شده در طیف لیکرت^۱ پنج نقطه‌ای) صورت گرفته که روایی آن به روش صوری

و پایایی آن به وسیله ضریب آلفای کرونباخ^۲ با مقدار ۰/۹۲ تأیید شده است (جدول شماره ۲). جامعه آماری شامل نوجوانان ۱۲ تا ۱۹ ساله ساکن در محله رجایی شهر است که هفت هزار و ۱۳۸ نفر هستند (Statistical Center of Iran, 2011). حجم نمونه نیز با فرمول کوکران^۳، ۲۵۰ نفر محاسبه شده و نمونه‌گیری به صورت طبقه‌ای-متناسب با سن و جنسیت - و انتخاب تصادفی افراد در طبقات صورت گرفته است. تحلیل داده‌ها نیز با استفاده از آمار توصیفی و استنباطی (آزمون t مستقل^۴ و رگرسیون چند متغیره) در نرم‌افزار SPSS_{v20} صورت گرفته است.

۵. بحث و یافته‌ها

۵.۱. یافته‌های توصیفی

یافته‌ها حاکی از آن است که در مجموع، از بین نوجوانان مورد مطالعه، ۱۱ درصد هر روز، ۴۲ درصد چندبار در هفته و ۳۲ درصد از آنان حداقل یک بار در هفته برای فعالیت‌های اختیاری و اجتماعی (غیرضروری) خود به این خیابان مراجعه می‌کنند. تعداد پسران در مراجعات روزانه یا هفتگی بیشتر از دختران بوده و دختران غالباً چند بار در هفته برای فعالیت‌های مختلف به این خیابان می‌آیند (تصویر شماره ۳). اوقات حضور و فعالیت آنها در خیابان نیز غالباً شامل عصرها (۴۸ درصد از پسران و ۳۴ درصد از دختران) و شب‌ها (۲۷ درصد از پسران و ۲۱ درصد از دختران) است.

از نظر نوع فعالیت، مشارکت پسران در فعالیت‌های اجتماعی، به ویژه دیدار با دوستان بیشتر از دختران است. از بین فعالیت‌های اختیاری نیز، دختران در مراجعه به خیابان برای تماشای ویتترین مغازه‌ها و خرید از پسران پیشی گرفته‌اند، اما تعداد پسران

تصویر شماره ۲: نقشه موقعیت خیابان آزادی در محله رجایی شهر و منطقه هفت کرج

جدول شماره ۲: میزان آلفای کرونباخ برای سنجش پایایی متغیرهای تحقیق

متغیرها	تعداد گویه	شاخص	آلفای کرونباخ
میزان و نحوه فعالیت در خیابان	۴	مراتب مراجعه به فضا برای فعالیت‌های غیرضروری میزان مشارکت در انواع فعالیت‌های غیرضروری ساعات (اوقات) حضور و فعالیت در خیابان همراهان فرد برای حضور و فعالیت در خیابان	۰/۸۹
سطح رضایت از کیفیت‌های محیطی خیابان	۵۰	شاخص‌های جدول شماره ۱	۰/۹۲/۷

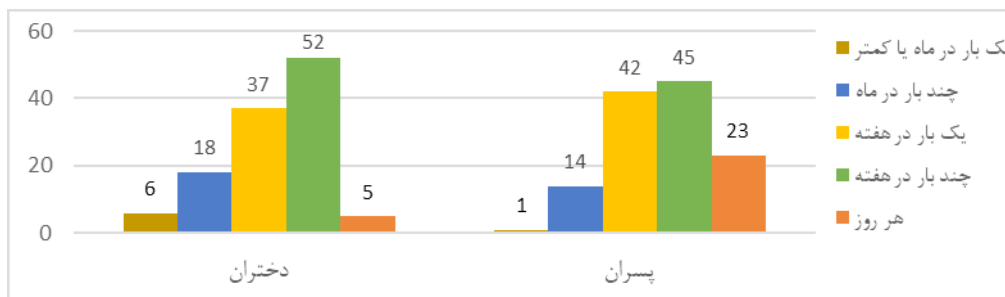
2 Cronbach's Alfa
3 Cochran
4 Independent t-Test

1 Likert Scale

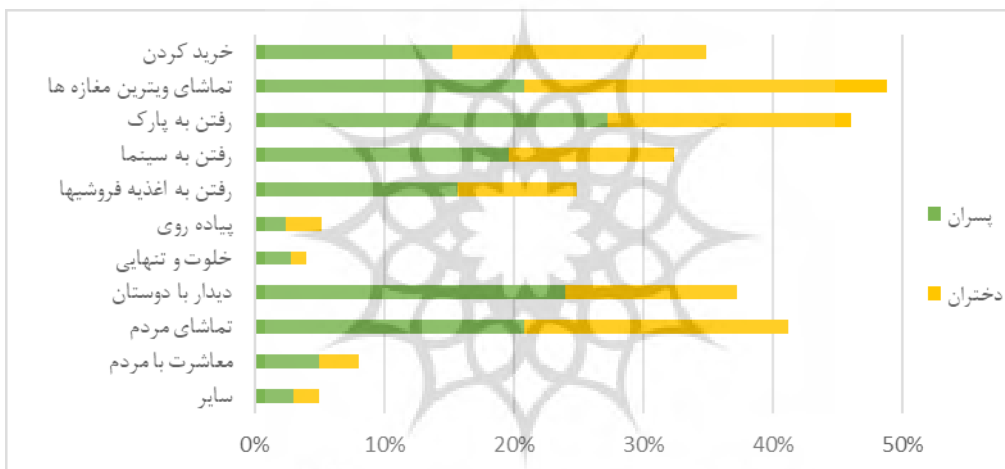
مراجعه کننده به پارک، سینما و یا غذافروشی‌ها بیشتر است (تصویر شماره ۴). همراهان نوجوانان در فضا را نیز غالباً دوستان (۴۳ درصد) و یا در رابطه با نوجوانان خردسال‌تر، خانواده‌ها (۳۰ درصد) تشکیل می‌دهند.

میانگین رضایت نوجوانان از شاخص‌های بررسی شده در خیابان نیز از بسیار کم (۱/۰۲) تا بسیار زیاد (۴/۷۲) در تغییر است. بیشترین رضایت آنان از نزدیکی خیابان به خانه و مدرسه آنها و وجود مراکز

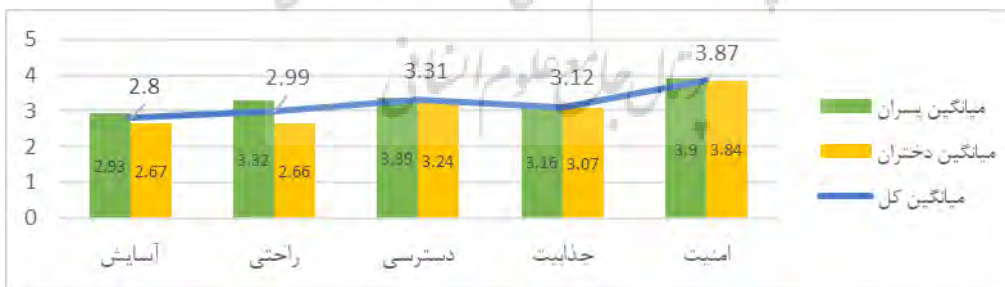
خرید و کاربری‌های تجاری خردفروشی در آن می‌باشد. کمترین رضایت نیز از میزان امکانات ورزشی، وجود آب و آب‌نماها و امکان دوچرخه‌سواری در خیابان می‌باشد. در مجموع نیز میانگین سطح رضایت نوجوانان از مؤلفه‌های محیطی خیابان، به ترتیب شامل امنیت (۳/۸۷)، دسترسی (۳/۱۲)، جذابیت (۳/۳۱)، راحتی (۲/۹۹) و آسایش (۲/۸) است (تصویر شماره ۵).

تصویر شماره ۴: میزان مراجعه و فعالیت دختران و پسران نوجوان در خیابان آزادی کرج

تصویر شماره ۴: انواع فعالیت‌های دختران و پسران نوجوان در خیابان آزادی کرج

تصویر شماره ۵: میانگین رضایت دختران و پسران نوجوان از مؤلفه‌های محیطی در خیابان آزادی کرج

آمده معنی‌دار نبوده و بیانگر این است که میانگین رضایت دختران و پسران نوجوان از میزان جذابیت خیابان آزادی، تفاوت معنی‌داری با یکدیگر ندارد (به دلیل معنی‌داری بالاتر از ۰/۰۵). اما بین سایر کیفیت‌های محیطی و همچنین بین میزان فعالیت آنها در خیابان، این تفاوت جنسیتی معنی‌دار است.

۵.۲. یافته‌های استنباطی

ابتدا به منظور مقایسه جنسیتی میزان فعالیت و همچنین رضایت نوجوانان از مؤلفه‌های محیطی در خیابان آزادی، از آزمون t مستقل استفاده شده است (جدول شماره ۳). نتایج این آزمون نشان می‌دهد که در رابطه با سطح جذابیت خیابان، علی‌رغم وجود تفاوت میانگین در بین پسران و دختران، مقدار t به دست

جدول شماره ۳: مقایسه متغیرهای پژوهش براساس جنسیت نوجوانان

متغیرها	جنسیت	میانگین	انحراف معیار	مقدار t	درجه آزادی	سطح معنی داری	واریانس
میزان مراجعه و فعالیت در خیابان آزادی	پسر	۳/۶	۰/۹۴۲	۲/۴۲۴	۲۴۸	۰/۰۱۶	برابر
	دختر	۳/۳۱	۰/۹۳۷				
امنیت	پسر	۳/۹	۰/۴۷۰	۰/۸۱۷	۲۲۵/۶۸۹	۰/۰۴۹	نابرابر
	دختر	۳/۸۴	۰/۶۵۱				
جذابیت	پسر	۳/۱۶	۰/۳۰۷	۱/۹۷۷	۲۴۸	۰/۰۴۱۵	برابر
	دختر	۳/۰۸	۰/۳۴۴				
دسترسی	پسر	۳/۳۹	۰/۳۰۳	۳/۹۰۱	۲۴۸	۰/۰۰۰	برابر
	دختر	۳/۲۴	۰/۳۰۸				
راحتی	پسر	۳/۳۲	۰/۵۶۵	۹/۱۱۱	۲۴۸	۰/۰۰۰	برابر
	دختر	۲/۶۶	۰/۵۸۱				
آسایش	پسر	۲/۹۳	۰/۴۱۷	۴/۴۳۳	۲۳۹/۰۷۰	۰/۰۰۰	نابرابر
	دختر	۲/۶۷	۰/۵۰۷				

سطح رضایت نوجوانان از مؤلفه‌های محیطی در خیابان آزادی

در گروه دختران، مربوط به واریانس باقیمانده بوده و تحت تأثیر عوامل و متغیرهای بررسی نشده، پدید آمده است. تأثیر و سهم هریک از متغیرهای مستقل در تبیین و پیش‌بینی متغیر وابسته را نیز می‌توان با بررسی ضرایب استاندارد^۲ سنجدید (جدول شماره ۴). براین اساس می‌توان ادعا کرد که در گروه پسران، مؤلفه‌های جذابیت (با ضریب ۰/۶۸۳) و راحتی (۰/۴۴۰) ضریب تأثیر قابل توجهی در در خیابان آزادی داشته و برای سایر مؤلفه‌ها ضریب تأثیر معنی داری به دست نیامد. در رابطه با دختران نیز، به ترتیب مؤلفه‌های جذابیت (۰/۷۲۲)، امنیت (۰/۴۳۰)، راحتی (۰/۳۰۷) و آسایش (۰/۲۶۰) تأثیرگذار بوده و برای مؤلفه دسترسی ضریب معنی داری به دست نیامد.

با توجه به تفاوت معنی داری به دست آمده بین دختران و پسران نوجوان، میزان تأثیرگذاری مؤلفه‌های محیطی بر سطح فعالیت آنها در خیابان، به تفکیک گروه جنسی آنها بررسی شده است (جدول شماره ۴). معنی دار بودن آماره F در خروجی اولیه هر دو گروه، حاکی از وجود رابطه خطی بین متغیرهای مستقل و متغیر وابسته است. مقدار ضریب تعیین تعدیل شده^۱ برای مدل رگرسیونی هر گروه نشان می‌دهد که مجموعه مؤلفه‌های محیطی توانسته‌اند ۴۳ درصد از فعالیت پسران و ۷۵ درصد از فعالیت دختران را در خیابان آزادی تبیین نمایند که در نوع خود سهم قابل توجهی بوده و نشان از اعتبار و کارایی مدل نظری پژوهش دارد. بنابراین ۵۷ درصد از تغییرات متغیر وابسته در گروه پسران و ۲۵ درصد

جدول شماره ۴: نتایج تحلیل رگرسیونی چند متغیره به تفکیک گروه جنسی نوجوانان

دختران			پسران			متغیرها
Sig	Beta	B	Sig	Beta	B	
۰/۰۳۶	-	-۱/۳۳۲	۰/۰۰۱	-	-۳/۳۸۸	مقدار ثابت
۰/۰۰۰	۰/۴۳۰	۰/۶۱۹	۰/۸۳۷	-۰/۰۱۶	-۰/۰۳۲	امنیت
۰/۰۲۹	۰/۷۲۲	۱/۰۵۹	۰/۰۰۰	۰/۶۸۳	۲/۰۹۴	جذابیت
۰/۴۳۳	۰/۰۵۲	۰/۱۵۷	۰/۵۷۰	۰/۰۵۱	۰/۱۶۰	دسترسی
۰/۰۰۰	۰/۳۰۷	۰/۴۹۵	۰/۰۱۲	۰/۴۴۰	۰/۲۳۴	راحتی
۰/۰۲۲	۰/۲۶۰	۰/۴۸۰	۰/۲۸۴	-۰/۱۲۳	-۰/۲۷۹	آسایش
F=77.042 (sig=0.000) A.R2=0.754			F=19.784 (sig=0.000) A.R2=0.431			سایر اطلاعات مدل رگرسیونی

۶. نتیجه‌گیری

این مسئله پرداخته شده و از اکتفای صرف به داده‌های توصیفی اجتناب گردد. یافته‌های توصیفی پژوهش حاکی از مراجعه بخش زیادی از نوجوانان (۸۵ درصد) به صورت روزانه یا بین یک تا چند بار در هفته و غالباً در ساعات عصر یا شب به این خیابان است که به

در پژوهش حاضر، با تمرکز بر گروه سنی نوجوان - به عنوان یکی از گروه‌های جا افتاده در مطالعات شهری کشورمان - و با نگاهی ویژه بر فعالیت آنها در فضاهای شهری مورد علاقه‌شان، تلاش شد تا در تمایز با محدود پژوهش‌های مشابه انجام شده، با رویکرد کمی به

نظر می‌رسد تا حد زیادی متأثر از وضعیت مناسب آن به لحاظ مجاورت با مدرسه و محل سکونت نوجوانان باشد. در مجموع نیز تعداد پسران در مراجعات روزانه یا هفتگی بیشتر از دختران بوده و این تفاوت در تحلیل استنباطی نیز با سطح اطمینان ۹۹ درصد معنی‌دار به دست آمده که علی‌رغم وجود تفاوت‌های فرهنگی، با یافته‌های برخی از مطالعات خارجی (مانند Hume et al., 2004; Van Hecke et al., 2016) همسو است. همراهان نوجوانان در فضا- به ویژه نوجوانان بزرگتر- را نیز غالباً دوستان آنها تشکیل می‌دهند. بایرن^۱ و همکارانش نیز در پژوهش خود به این نتیجه دست یافتند که نوجوانان بزرگتر بیشتر به گذراندن اوقات فراغت خود با دوستان و دوری از خانواده تمایل دارند. در واقع این گروه سنی حتی اگر با والدین خود نیز به فضا مراجعه کنند (Byrne et al., 2006: viii)، طبق یافته‌های دوزنلی^۲ و همکارانش، همواره تلاش می‌کنند از بخشی از خیابان استفاده کنند که از دید والدین و بزرگسالان دور باشد (Duzenli et al., 2010: 14).

از نظر نوع فعالیت نیز همسو با یافته‌های آل آراسی^۳، یافته‌های این پژوهش نیز نشان می‌دهد، پسران بیشتر از دختران برای دیدار با دوستان یا رفتن به پارک، سینما و غذافروشی‌ها به خیابان مراجعه می‌کنند، در عوض دختران در مراجعه به خیابان برای تماشای ویتترین مغازه‌ها و خرید از پسران پیشی گرفته‌اند (Al Arasi, 2013). نکته قابل توجه دیگر این است که در هر دو گروه، مراجعه به خیابان برای تماشای مغازه‌ها بیشتر از مراجعه برای خرید است. این مسئله را می‌توان با توجه به عدم استقلال مالی این گروه سنی و وابستگی آنها به والدین خود در این زمینه (Byrne et al., 2006: vii; Kato, 2009: 52 & 58) توجیه نمود. در واقع در تأیید یافته‌های مطالعات پیشین، بخش قابل توجهی از فعالیت نوجوانان در خیابان‌های تجاری-تفریحی در سراسر دنیا را چرخیدن در خیابان^۴، تماشای ویتترین مغازه‌ها و صرفاً ملاقات و پرسه‌زنی با دوستان (بدون صرف پول) تشکیل می‌دهد (Byrne et al., 2006; Kato, 2009; Owens, 2002; Shearer & Walters, 2015) و بین دختران و پسران نیز تفاوتی در زمینه این تمایل وجود ندارد (Duzenli et al., 2010: 214).

تحلیل رگرسیونی متغیرهای پژوهش نیز نشان می‌دهد که سطح رضایت پسران نوجوان از مؤلفه‌های محیطی خیابان، مجموعاً قابلیت پیش‌بینی ۴۳ درصد از فعالیت آنها در خیابان را دارد اما در رابطه با دختران این مقدار به ۷۵ درصد رسیده است. علاوه بر این، در ارتباط با پسران، جذابیت خیابان و در ادامه احساس راحتی آنها در خیابان، بیشترین تأثیر را بر فعالیت آنها دارد. اما در ارتباط با دختران، علاوه بر موارد بیان شده، تأمین امنیت و آسایش آنها در فضا نیز اهمیت داشته و بر سطح فعالیت آنها تأثیر می‌گذارد. این مسئله نمایانگر اولویت مؤلفه جذابیت و تأثیر قابل توجه آن بر فعالیت هر دو گروه بوده (همان طور که در آزمون t

نیز تفاوت معنی‌داری بین دختران و پسران در این زمینه یافت نشد) و هم‌راستا با یافته‌های ادواردز^۵ و همکارانش در بررسی فعالیت نوجوانان در پارک‌های شهر جردالتون^۶ است (Edwards et al., 2015: 21). همچنین نمایانگر توجه بیشتر نوجوانان (فارغ از جنسیت آنها) به جذابیت‌های خیابان (به ویژه جذابیت‌های عملکردی، شامل فعالیت‌ها و کاربری‌های مختلف جاذب جمعیت) نسبت به آسایش کالبدی فراهم شده در آن می‌باشد که می‌توان آن را با نتایج برخی از مطالعات پیشین (مانند Al Arasi, 2013; Commissioner for Children and Young People, 2011; Owens, 2002) که سرگرم‌کنندگی و فعال بودن فضا، تنوع فعالیت‌ها و وجود جذابیت‌های تفریحی را مهم‌ترین دلایل گرایش نوجوانان به فضا می‌داند، همسو دانست.

در ارتباط با تأثیر مؤلفه راحتی خیابان بر فعالیت نوجوانان نیز، با در نظر گرفتن شاخص‌های قرار گرفته در این مؤلفه (جدول شماره ۱) می‌توان از یک سو علت آن را در مطالعات نظری بررسی شده (Byrne et al., 2006; Duzenli et al., 2010; Shaftoe, 2008; Von Bredow, 2006) مبنی بر اهمیت وقت‌گذرانی و همراهی با دوستان در سنین نوجوانی، جست‌وجو نمود و از سوی دیگر آن را همسو با یافته‌های پژوهش اخیر (Van Hecke et al., 2016) مبنی بر تأثیر قابل توجه راحتی و صمیمیت فضا بر فعالیت نوجوانان در فضا دانست. علاوه بر این، ضمن عدم معنی‌داری ضریب تأثیر به دست آمده برای مؤلفه دسترسی (فارغ از جنسیت نوجوانان) که با نتایج برخی از مطالعات پیشین (مانند Hume et al., 2011; Ding et al., 2016; Van Hecke et al., 2004) مغایرت دارد، بررسی‌ها و مطالعات بیشتری را می‌طلبد. در ارتباط با دو مؤلفه امنیت و آسایش نیز تنها برای گروه دختران، تأثیر معنی‌داری به دست آمد. این مسئله با یافته‌های سایرین (مانند Van Hecke et al., 2014; Gardsjord et al., 2016) مبنی بر اهمیت امنیت در فعالیت نوجوانان، و همچنین یافته‌های هیوم^۷ و همکارانش مبنی بر تأثیر بیشتر آسایش و شاخص‌های آن همچون سایه‌اندازی فضا، وجود فضای سبز و... بر فعالیت دختران نوجوان در فضاهای شهری ملبورن (Hume et al., 2004: 14) همسو است.

در مجموع در تأیید مطالعات نظری مطرح شده و بخش قابل توجهی از یافته‌های پژوهش‌های پیشین، می‌توان ادعا کرد که با وجود تفاوت‌های فرهنگی، کالبدی و اجتماعی موجود بین کشور ما با کشورهای غربی، برای نوجوانان ایرانی نیز آنچه بیش از همه در جذب آنها به حضور و فعالیت در فضای شهری اهمیت دارد، جذابیت و هیجان‌انگیزی فضاست و برخلاف سایر گروه‌های سنی، میزان آسایش فضا اهمیت کمتری برای آنان، به ویژه برای پسران نوجوان دارد. در واقع آنها بیش از آن که برای رفع خستگی یا آسودگی به فضا بیایند، برای تخلیه انرژی و هیجان خود و برقراری روابط با دوستان و همسالانشان به فضا مراجعه می‌کنند. بنابراین نیازمند فضایی هرچند دور یا غیر برنامه‌ریزی شده، اما مهیج و صمیمی

5 Edwards

6 Geraldton

7 Hume

1 Byrne

2 Duzenli

3 Al Arasi

4 Browsing

- Ding, D., Sallis, J. F., Kerr, J., Lee, S., & Rosenberg, D. E. (2011). Neighborhood Environment and Physical Activity among Youth. *American Journal of Preventive Medicine*, 41(4), 442-455. doi:10.1016/j.amepre.2011.06.036
- Duzenli, T., Bayramoglu, E., & Özbilen, A. (2010). Needs and Preferences of Adolescents in Open Urban Spaces. *Journal of Scientific Research and Essays*, 5(2), 201-216.
- Edwards, N., Hooper, P., Knuiam, M., Foster, S., & Giles-Corti, B. (2015). Associations between park features and adolescent park use for physical activity. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, 12(1), 21. doi:10.1186/s12966-015-0178-4
- Gardsjord, H. S., Tveit, M. S., & Nordh, H. (2014). Promoting Youth's Physical Activity through Park Design: Linking Theory and Practice in a Public Health. *Landscape Research*, 39(1), 70-81. doi:10.1080/01426397.2013.793764
- Gehl, I. (2010). *Cities for People*. London: Island Press.
- Hanachee, P., & Azad Armaki, M. (2012). Visual Perception of Chizar District by Chizarian Adolescents. *Motale'ate Shahre Irani-Eslami Journal*, 7, 87-97.
- Hatzopoulos, P., & Clancey, G. (2007). Meeting Places, Where People & Places Meet: Approaches to Public Space Management. In (pp. 27). Retrieved from www.yapa.org.au/youth/facts/meetingplaces.php
- Hume, C., Timperio, A., Ball, K., Salmon, J., Andrianopoulos, N., & Crawford, D. (2004). Public open spaces: what features encourage children to be active? Summary report. In (pp. 32). Retrieved from https://www.deakin.edu.au/_data/assets/pdf_file/0018/307017/book-12.pdf
- Kato, Y. (2009). Doing Consumption and Sitting Cars: Adolescent Bodies in Suburban Commercial Spaces. *Children's Geographies*, 7(1), 51-66. doi:10.1080/14733280802630908
- Khodaei, Z., & Rafeian, M. (2012). Youth satisfaction assessment on urban public environment. *Refahe Ejtemaei* 12(44), 43-68.
- Lynch, K. (1977). *Growing up in Cities: Studies of the Spatial Environment of Adolescence in Cracow, Melbourne, Mexioco City, Salta, Toluca*

هستند و نادیده گرفتن این نیاز آنها، ضمن کاهش دلبستگی و فعالیت آنها در فضاهای شهری، می‌تواند گرایش آنها را به گذراندن اوقات فراغت خود در خانه و فضای مجازی اینترنت افزایش داده و رشد اجتماعی آنها را به خطر بیندازد. بنابراین اولویت برنامه‌ریزان و طراحان شهری در خلق فضاهای دوستدار نوجوان می‌بایست افزایش جذابیت‌های عملکردی و کالبدی موجود در فضا (همچون مراسم و برنامه‌های جمعی، کاربری‌های فرهنگی-تفریحی و ...) و سپس تأمین بستری صمیمی، راحت و امن برای گردهمایی این گروه سنی با دوستان و همسالان خود در فضا (همچون پاتوق‌های مناسب و ...) باشد. اما لازمه این تغییرات قبل از هر چیز تغییر رویکرد سیاست‌گذاران، برنامه‌ریزان و طراحان شهری کشورمان در مسائل اجرایی و توجه آنها به نیازها و روحیات گروه‌های سنی خاص همچون کودکان و نوجوانان است.

References:

- Al Arasi, H. A. (2013). A Study on Children's Perception of Their Local Living Environment. (Master of Science), University of Twente, Netherlands. Retrieved from https://webapps.itc.utwente.nl/librarywww/papers_2013/msc/upm/alarasi.pdf
- Byrne, T., Nixon, E., Mayoock, P., & Whyte, J. (2006). *Free-time and Leisure Needs of Young People Living in Disadvantaged Communities*. Dublin: Combat Poverty Agency.
- Carr, S., Francis, M., Rivlin, L. G., & Stone, A. M. (1992). *Public Space* (S. Carr Ed. illustrated, reprint ed.): Cambridge University Press.
- Chawla, L., & Malone, K. (2003). Neighborhood Quality in Children's Eyes. In P. Christensen & M. O'Brien (Eds.), *Children in the City: Home, Neighborhood and Community* (illustrated ed., pp. 118-141). London: RoutledgeFalmer.
- Cohen DA., Ashwood JS., Scott MM., Overton A., Evenson KR., Staten LK., . . . D., C. (2006). Public Parks and Physical Activity among Adolescent Girls. *Pediatrics*, 118(5), 1381-1389. doi:10.1542/peds.2006-1226
- Commissioner for Children and Young People, W. (2011). *Building Spaces and Places for Children and Young People*. In (pp. 27). Retrieved from <http://beactive.dsr.wa.gov.au/assets/files/Guidelines/Built%20Environment%20Report%20Final.pdf>
- Curtis, A. C. (2015). Defining Adolescence. *Journal of Adolescent and Family Health*, 7(2), 1-39.

- Whyte, W. H. (2013). *The Social Life of Small Urban Spaces* (M. Habibi & M. H. Ghiaei, Trans.). Tehran: University of Art.
- World Health Organization. (1975). *Pregnancy and Abortion in Adolescents*. Retrieved from <http://www.who.int/>
- and Warszawa (K. Lynch Ed.). London: MIT Press.
- Madanipour, A. (2008). *Design of Urban Space: An Inquiry into a Socio-Spatial Process*. Tehran: Sherkate Pardazesh va Barnamerizie Shahre Tehran.
- Owens, P. E. (2002). No teens allowed: the exclusion of adolescents from public spaces. *Landscape Journal*, 21(1), 156-163.
- Pakzad, J. (2010). *Urban Design Theory and Process* (4th ed.). Tehran: Shahidi Press.
- Sallis, J. F., Owen, N., & Fisher, E. B. (2008). Ecological Models of Health Behavior. In K. Glanz, B. K. Rimer, & K. Viswanath (Eds.), *Health Behavior and Health Education: Theory, research, and practice* (pp. 465-485). San Francisco: Jossey-Bass.
- Shaftoe, H. (2008). *Convivial Urban Spaces: Creating Effective Public Places*. Sterling: Earthscan.
- Shearer, S & , Walters, P. (2015). Young People's Lived Experience of the 'Street' in North Lakes Master Planned Estate. *Children's Geographies*, 13(5), 604-617.
- Statistical Center of Iran. (2011). *National census of Iran*. Tehran: Statistical Center of Iran
- Travlou, P. (2003). Teenagers and Public Space; Literature Review. In. Retrieved from <http://www.openspace.eca.ed.ac.uk/wp-content/uploads/2015/10/Teenagers-and-Public-Space-literature-review.pdf>
- Van Hecke, L., Deforche, B., Van Dyck, D., De Bourdeaudhuij, I., Veitch, J., & Van Cauwenberg, J. (2016). Social and Physical Environmental Factors Influencing Adolescents' Physical Activity in Urban Public Open Spaces: A Qualitative Study Using Walk-Along Interviews. *PLoS ONE*, 11(5), e0155686. doi:10.1371/journal.pone.0155686
- Versteeg, E. (2003). *Planning and Design of Open Space to promote Adolescent Development*. (Master of Landscape Architecture), The University of Guelph,
- Von Bredow, K. W. (2006). *Gathering Spaces: Designing Places for Adolescents*. (Master of Landscape Architecture), Virginia Polytechnic Institute and State University, Virginia.

